

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 11.

A börze ellen.

(K. Ö.) A börzékre nem jó napok járnak.

A kontinensen Németország kezdette meg ellenük a harcot, eltörölve a határidőzletet gabonában és bizonyos értékpapirokban. A börze természetesen ezen intézkedéstől a legrosszabb következményeket helyezte kilátásba. Azt mondta, a gabonaárak esni fognak, mert csak a határidőzletnek van ártató hatása. Az értéktőzsde pedig a fedezetlen üzlet nélkül teljesen el fogja veszíteni világgiaaczi jellegét és provinciális nivóra süllyed.

Ezek a jövődölések természetesen nem mentek teljesedésbe. A gabonatőzsdén a fedezetlen határidőzlet eltörlésének az lett a következménye, hogy megszűnt az árak szertelen ingadozása, melyből csak a kulissz spekulációnak van haszna, de kára a termelőnek és fogyasztónak. A Leiter-féle Korner által előidézett szertelen áringadozások idejében a német tőzsdék voltak az egyetlenek, melyek a fejüket el nem veszítették. Az értéktőzsdén pedig az lett az eredmény, hogy az avatatlan elemek teljesen visszavonultak a börzétől és színteret teljesen a spekulációnak engedték át, mely e miatt, nagyon természetesen, nagy zavarban van, mert egymás nyakát csak nem tekerheti ki egészen.

Ez oly eredmény, melynél nagyobbat kívánni sem lehetett volna.

Mindezeket pedig azért mondjuk el, mert újból oly esemény adta elő magát, mely aktuálissá tette a börze-reform kérdését, mely különben, míg veszedelmes fattyuhajtásai letördelve nincsenek, mindig aktuális marad. Aktuálissá tette az osztrák mezőgazdasági tanács, mely a kormánytól követeli a gabona határidőzlet teljes eltörlését, a határidőzletek törvénykivüliség kimondását és a letétek visszakoövetelhetőségét.

Az osztrák mezőgazdasági tanács oly súlylyal rendelkező testület, melynek követelése elől a kormány el nem zárkozhatik. És ha Ausztriában eltörlik a fedezellen határidőzletet, mi lesz akkor a budapesti börzével. Eltörlik nálunk is az erkölcstelen játékot, avagy tovább akarják fenntartani. Az osztrák mezőgazdasági tanács egyttal megkérte az osztrák kormányt, hogy teljes befolyásával hasson oda, hogy a gabona határidőzlet Magyarországon is eltiltassék. Osztrák szomszédaink azonban — úgy látszik — nem ismerik a budapesti tőzsde erejét és kormányunk gyengeségét, ha azt hiszik, hogy a budapesti börzével csak úgy rövidesen lehessen végezni. Mindazonáltal, ha a börze hatalmát Ausztriában megtörik, ezzel a budapesti börze is oly ferde helyzetbe jön, hogy nemsokára kénytelen lesz derekát beadni.

A budapesti spekuláció ugyanis nagyban játszik a berlini és bécsi tőzsdén. Berlinből a differenciális játék eltörlése következtében lassan kiszorulóv,

most a bécsi tőzsde kleinteléjét növelik. Ha innét is kiszorulóv, magukra lesznek hagyatva, ellenállási erejük csökkenni fog és a tőzsdereformot majd csak kierőszakoljuk.

Hogy a magyar kormány ezt a kérdést komolyan nem veszi, kitünik a börzeankét tárgyalásaiból, melynek semmi gyakorlati haszna nem volt, de kitünik abból a magatartásából is, melyet a német tőzsdereform hatásaival szemben tanusít. Az arra való hivatkozásra mindig az volt a válasz, hogy meg kell várni annak eredményeit. Nos, ezek az eredmények fényesen igazolják a börzeellenes körök felfogását. Ez indította az osztrák mezőgazdasági tanácsot is arra, hogy a fedezetlen határidőzlet teljes eltörlését sürgesse, ez indítja különben a mi gazdasági egyesületeinket is arra, hogy a börzereformot sürgessék, abban az értelemben, mely az ország gazdasági és morális érdekeinek megfelel.

Ország-világ látja, hogy a budapesti börze gunyt üz a kormány halasztási szándékával, mely időt és módot adott neki arra, hogy magát megreformálja. Nem teszi. A hatalom tudatában daczol a kormányval és közvéleményvel. Ámbár azt hisszük, hogy megkondították már fölötte a lélekharangot. A börzéknek hatalmi elfajulása amúgy is szégyenfoltját képezi a letűnt század gazdasági és társadalmi alakulásainak, melyeket az önzés irányított és a produktív munka kizsákmányolása jellemez.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az utolsó Ártándy.

Irta és a Régészeti és történelmi egyesület 1901. június 9-én tartott ülésén felolvasta: dr. Karácsonyi János.
 (Vége.)

Nem akarom a m. t. közgyűlés és közönség figyelmét az így keletkezett 1553-iki hadjárat részletes elmondásával fárasztani. Csak Ártándynak abban való részvételét érintgetem. Junius közepén volt az első készüllet a nagykerek-i táborban. Csak az egy Nadányi Gyárfásnak 60 lovasa táborozott ottan, de jöttek mindenfelől a felfegyverzett jobbágyok is, hogy utját állják az akkoriban kinevezett új Ferdinánd-párti váradi püspöknek Zaberzgyei vagy latinosan Zaberminus Mátyásnak s ne engedjék őt székhelyére Váradra. Amde a püspök rendes hadcsapat élén jött s a tapasztalatlan János-Zsigmond-párti csapat azzal szemben, mint később is annyiszor megtörtént, semmire sem ment.¹ Egy hónap múlva jul. 20-án végre megérkezett János-Zsigmond gyámja és helytartója, Petrovics Péter Magyarországra, Munkácsra. A Nagy-Kerekinek táborozó nemesek közül legjobban Ártándy Kelemen égett a vágytól, hogy Petrovicscsal találkozhassék s azért ő elébe indult. Ez utban vitte végbe az utolsó Ártándy egyetlen, tudomásunkra jutott jeles hadi tettét. A Ferdinánd-pártiak figyelemmel kísérték őt és a

váradi püspök Báthory Györgyöt Solyomkő, Erdőd, Szilágy, Cseh urát 400 lovas és 200 gyalog katonából álló csapatall küldé ellen, hogy utját állja. Váradtól 7 mértföldnyire kerültek szembe az ellenfelek. Ártándynak alig volt több 300 lovasánál s csapatai látván a számbeli egyenlőtlenséget, csskhamar futásnak eredtek. Amde a királyi csapatok oly rendetlenül rohantak a futamodók után, hogy Ártándy ennek láttára 50 válogatott lovassal visszafordult, a szétszakadozott királyi sereget széjjel verte és tőle 3 zászlót elvett. — Nem Ártándy vagy írődeákja dicsekszik ezzel, hanem Ártándy ellenfeleinek, a váradi püspöknek egyik embere írja le ez eseményt s nincs tehát okunk abban bármily kevéssé is kételkednünk.¹

Ártándy Kelemen tehát eljuthatott Petrovicshez, Munkácsra s nagy örömmel vezette július végén őt Debreczenbe, majd Körözs-Ladányba. Itt aztán elvesztegettek másfél hónapot, mert a budai pasa segítségében biztak, az pedig csak szeptember közepén érkezett meg.

Az alatt I. Ferdinánd Tahy Ferenc vezérlete alatt sereget küldött Nagyváradra s mikor Petrovics, a török pasa meg a János-Zsigmond-párti nemesek Váradhoz vonultak, megdöbbenve tapasztalták, hogy Tahy s a váradi püspök serege áll velük szemben s nemhogy védének magukat, hanem még ők lépnek fel támadólag.

Szeptember 25-én sietve huzódtak tehát Nád asdy-hoz intézett levelek az országos levéltárban. 1553 év.

Nagy-Kerek-i várának védelme alá. De ezt sem találták elég biztosnak, hanem fölhasználva a szept. 26-iki és szept. 27-iki esős napokat, sietve, ütközet nélkül vonultak vissza a mai Török-Szentmiklósra, a hol a királyi sereg már nem üldözhetette őket.

Ily csufos kudarcot vallott Petrovics Péternek egész éven át előkészített János Zsigmond érdekében történt 1553-iki betörése. A csufos kudarc az utolsó Ártándyt is lesodorta az egyenes politikai ösvényről.

Neki, mint János Zsigmond főemberének, menekülnie kellett volna Petrovicscsal. De föl-támadt benne atyja és nagybátyja vére. Szept. 26-án ő ott maradt Kerekiben oly szándékkal, hogy azt védi a Ferdinánd-pártiak ellen. Természetesen nem bírta megvédeni s már egy hét alatt kénytelen volt a várat Ferdinánd seregének átadni. Sőt még többet is tett. Nem lőn politikai fogolylyá, hanem meghódolt I. Ferdinándnak.²

A többi aztán majdnem magától következett.

A Ferdinánd-pártiak nemcsak kegyelmet szereztek neki, hanem meg is házasították. Elvették vele 1555-ben nagylaki Jaksics Márk egyik dúsgazdag leányát Mária-t s a váradi püspök örömmel jelenté, hogy ez alkalommal Ártándy Kelemen újra fölajánlá szolgálatait Ferdinándnak.³ Azonkivül kieszközölték a Ferdinánd-pártiak, hogy Jaksics Márknak 2 kincstár számára le-

¹ Nád asdy levelek az orsz. lt-ban.

² Bunyitay: A váradi püspökség története.

³ Bécsi Staatsarchiv. 1958-ik év.

A választások.

Az ország különböző vidékeiről jelentik, miszerint az előkészületek az őszi általános választásokra már mindenütt javában folynak. Azt már most is meg lehet állapítani, hogy a választási harc nem annyira az egyes pártok között, mint inkább az egyes pártok különböző árnyalatai, illetve frakciói között fog lefolyni. Már többször volt alkalmunk rámutatni arra a konfliktusra, mely egyes helyeken az ó és új liberálisok között kitört. Ezek az ellentétek napról-napra jobban kiélesednek, úgy hogy a differenciák kiegyenlítéséről egyelőre szó sem lehet. A helyzetet komplikálni fogja még az a körülmény, hogy a románoknak nagy része — mint értesülünk — szilárdan el van tőkélve, hogy kilép az eddigi passzivitásból és aktív részt fog venni a választásokban. Hasonló mozgalom észlelhető a felvidéki tótok között is, a kiknek egyik vezérembere a napokban úgy nyilatkozott egy fővárosi lap tudósítója előtt, hogy a tótok nem fogják többé összetett kezekkel nézni az »ugynevezett választások« szomorú komédiáját, hanem abban élénk részt fognak venni és a hol lehet, az ő saját jelöltjeiket fogják felállítani. Ha pedig — fejezte be szavait — Széll Kálmán komolyan veszi a »tisztá választásokat«, úgy a tótoknak néhány kerületben a legjobb kilátásaik vannak.

A kínai császár Pekingben.

A kínai császár és az özvegy császárné szeptember 1-én visszatérnek Pekingbe. Az udvar állítólag azért nem megy már most oda, mert nagy a hőség, a melytől az »agg császárné« nagyon szenved. Az udvari csillagászok heteken át vizsgálták az égi konstellációkat s kutatásuk eredménye az, hogy szeptember elseje szerencsés és alkalmas nap. Az udvar tehát visszamegyen a félig elhamvasztott Pekingbe. Hogy eddig mit csinált Szingafuban s kinek a kezében volt a gyepő, arról egy mandarin érdekes dolgokat közölt Sanghaiban. Szerinte most is, mint annakelőtte, egészen az özvegy császárné és környezetének kezében van minden hatalom. A császárnak semmi befolyása nincs az ország ügyeire, barátait eltávolították mellőle, senki sem törődik vele. Sápadt és törődött, a temérdek gond ráirta arcára jegyeit. Az özvegy császárné, akit agg matrónának

mondanak, kitűnő kondícióban s negyven évesnek hat. Pucsun trónörökös állandóan mellette van: a tizenhatéves kövér suhancz faragatlan egy tuskó, csöpp fogalma sincs illemtől, komoly dolgokra nem is hederit. Ha csakugyan ő lesz Kína császára, akkor ugyan szépen állnak majd ennek az országnak ügyei. Pucsun igen gyűlöli az idegeneket és lelkes barátja a boxereknek. Ilyen a képe a kínai udvar legfőbb tagjainak. Kevés reménnyel biztat tehát a jövő valószínű, hogy az özvegy császárné Pekingbe való visszatérése után rögtön megkezdí aknamunkáját az idegenek ellen.

A »Berl. Corr.« jelentése szerint a német csapatok közül Kínában marad három gyalogezred, a melynek mindegyike három zászlóaljából és ezek mindegyike három-három 110 főnyi századból áll, továbbá egy század lovasított vadász, egy tábori tüzércsapat, egy utászszázad és egy vonatszázad. E csapatok száma összesen 5600 és ebből 800 ember, tudniillik két zászlóalj egy üteggel Sanghaiban fog állomásozni. A Pecsili-tartományban maradó csapatok zöme Tiencinben lesz koncentráltva, egy-egy zászlóalj pedig Pekinget, Jancent és Sanhaikvánt szállja meg. A kínai szolgálatra csak oly legénységet használnak, a mely a folyó év őszén túl van szolgálatra kötelezve.

Az első keresztény kodifikáció.

(Codex Theodosianus.)

Bármennyit panaszkodjanak is a magyar tudományos irodalom hiányossága felett, van annak egy ága, a mely a fejlettség magas fokára emelkedett: a jogi irodalom.

Már ha a jogi irodalomnak egyes ágait vesszük szemügyre, ott nem fogunk mindenütt egyforma virágzásra találni. Van akárhány ága a jog- és államtudományoknak, amely alig egy-két művel van képviselve irodalmunkban. A bányajogból boldogult Sípós Árpád munkája óta (mely rég elfogyott) egy, a váltójogról említésre és tanulmányozásra méltó egy, kereskedelmi jogból két munkánk van. A legspeciálisabb magyar jogi tudományunkat, a magyar magánjogot is csak egy mű öleli fel teljes egészében. A perjogból annak dogmatikus részét Magyary Géza dr. dolgozta fel, de az egész anyagot átölelő, mindenre kiterjedő s mégis tudományos értékű munkánk ezen a téren teljesen hiányzik.

Annál feltűnőbb ezzel szemben egy másik ág: a római jog magyar irodalmának nagy gazdagsága. Mintha a régi latin beszédű magyar ember hajlamai nyilvánulnának abban a körülményben, hogy a klasszikus római jognak jóval több tudományos művelője akad nálunk, mint a magyar magánjognak. Nem egyedül a római jog pompás fejlettsége, logikus történelmi fejlődési folyamata bir erre befolyással; van abban része a magyar ember latinizáló kedvének is.

Nemcsak tudományos, az egész római jogra kiterjedő kézikönyveknek vagyunk bőségében, hanem az egyes kérdésekről írott monográfiák maguk egész könyvtárt tesznek ki.

A római jogban egyik, még eddig tudományosan kevésbé méltatott kérdés tárgya az a befolyás, a melyet a kereszténység gyakorolt fejlődésére. Azt buzgón kimutatták, hogy a kánonjogra hol és mennyi befolyással volt a római jog. Hanem a dolog fordítottjára, az egyházi elvek behatolására a római jog falkanszai közzé, erre még nem fordítottak elég figyelmet.

Ebből a szempontból uttörőnek mondhatjuk *Az első keresztény kodifikáció* című könyvet, melyet a nagyváradi kir. kath. jogakadémia nagy tudományu igazgatója és a római jog tanára, dr. Bozóky Alajos írt.

II. Theodosius császárral s főleg az ő égisze alatt létrejött u. n. *Codex Theodosianus*-szal foglalkozik a munka. Részletesen ismerteti a császár és a jogalkotás akkori viszonyát, mely II. Theodosius császár alatt éri el a fejlődésnek keresztény fokozatát. Ez pedig két irányban jelentkezik, mint Bozóky kimutatja: »először abban, hogy a keresztény egyház igen számos jogokra tett szert, melyekkel odáig nem birt, másodsorban abban, hogy mostantól a keresztény felfogás a világi jogot is kezdte átlegeni és lassankint átalakítani.«

Ezt a két irányu fejlődést mutatja ki Bozóky könyve nagy alaposággal, a Codex részletes ismertetése alapján.

Nemcsak jogászt, hanem általában minden művelt embert érdekelhet az a rész, mely az egyház viszonyaival foglalkozik. A Codex Theodosianus a keresztény szellem győzelmének első monumentális jele a jogtudományban és mégis belecsúszott egy-két, a pogány valásra emlékeztető rendelkezés, mintegy figyelemztetéstül, mekkora harcra, mily hosszú küzdelemben került a kereszt végleges győzelmé. Vannak intézkedések az eretnekségek megakadályozására és kiirtására. Ez amivel szemben igen érdekes a Codex álláspontja a zsidókkal szemben. »Ambár őket is kárhuzatos, istentelen felekezetnek, vallási szertartásaikat pedig babonának bélyegzik, velök mégis más-ként bánnak el, mint a pogányokkal, eretnekekkel és hithagyókkal.« A törvény oltalmában, sőt kiváltságokban részesíti őket, mert »a zsidók felekezete semmiféle törvény által nincsen eltiltva.« Csak hivatalképességüket szorítják meg: a zsidó lehetett ügyvéd, de nem lehetett sem katona, sem egyéb közhivatalnok, kivéve a címzetes hivatalokat. Új zsinagógát építeni tilos.

A szigorú büntetések arra vallanak, hogy zsidó részről sokszor előfordult a prozelitáskodás és a keresztény vallás kigunyolása. Ezért minden zsidóbarát rendelkezés mellett a Codex kegyetlenül megbünteti a ma zsidókat, kik a nyújtott védelem örve alatt a kereszténységnek bármilyen tekintetben ártalmára volnának.

Ez a pár sor is mutatja, mily érdekes kultur-történelmi adatokat rejt magában a Codex

foglalt hatalmas jószágai Ártándy Kelemennek visszaadattak.¹

Még nagyobb ur lón ezzel Ártándy Kelemen, csak hogy meg volt kötve szárnya. Az 1556. jan. 26-iki s Ártándy a nagylaki uradalom földesurává tevő rendelet megérkezése után pár hónapra 1556. júniusban újra s még nagyobb erővel kitört a mozgalom János Zsigmond érdekében. — Ártándy Kelemen nem lett volna Ártándy, ha megmarad a régi pártton. Elhagyta tehát Ferdinándot és János Zsigmondhoz csatlakozott. Csak hogy ekkor nem lón akkora becstülete, mint 1553-ban. Nem ő állott most a mozgalom élére, hanem éppen az ő 1553-iki ellenfelei, Varkucs Tamás Székelyhid új ura és Báthory György 4 várnak gazdája. Ártándy csak kis csapatvezér lón mellettük, de mind a mellett a Ferdinánd pártiak megbosszulták magukat rajta s őt a nagylaki uradalomból kirekesztették s azon Ferdinánd-párti sógornéi Zelemény Lászlóné és Dóczy Miklósné 1560-ban nélküle osztokodták meg.²

Csendesen eldögült ezután Ártándy Kelemen még vagy tizenöt esztendeig. 1576. táján halt meg s lovagi szokás szerint megfordíthaták sírja fölött családjá czimerét, mert ő volt a nagybíró Ártándyak utolsó tagja. A nagy-kereki vár és uradalma éppen kapóra jött az erdélyi fejedelem kezére, mert jutalmaznia kellett azokat, a kik Békés Gáspár leverésében őt s gi-

tették. Odaadta tehát előbb Hagymássy Kristófnak, majd ennek halála után Bocskay Istvánnak, az ő sógorának.

Az a nagy politikai küzdelem, a mely az utolsó Ártándy jobbra-balra sodorta, elmúlt. Mindkét párt egyaránt akarta hazánk megmentését s e nagy mű, az ég és föld e közös munkája, sikerült is, mert áll Buda még s él a magyar. De e politikai küzdelem átszaporította a vallási térre is. Éppen ezen az utolsó Ártándytól indított mozgalom sodorta bele a váradi kath. egyházmegyei papságot akaratja ellen abba, hogy I. Ferdinánd mellett állást foglaljon s így Bihar megye nemeseivel szembe szálljon. Ez ismét szerfölött fogékonytá tette mind a nemességet, mind a lakosságot arra, hogy elpártoljanak a régi egyháztól, mert benne nemzeti függetlenségük akadályozóját látták. S ha valaha fény derül arra a homályos folyamatra, miként szakadhatott el oly könnyen és csapatosan a legbuzgóbb kath. egyházmegye nemessége és népe a kath. egyháztól, e politikai, áldatlan és gyűlölettől izzó küzdelem e folyamatnak egyik nevezetes előidézőjeként fog feltűnni.

Sok ily nevezetes, változatos sorsu család élt valaha Bihar megye területén mint az Ártándy. Van köztük épületesebb, noha kevésbé tanulságos multu, de multjuk földéretésére munkálkodás és támogatás volna szükséges s mi oly kevesen dolgozunk és sokszor oly egyedül állunk!

¹ Borovszky: A nagylaki uradalom története. 88.
² Bölöni levéltár a biharmegyei muzeumban 1559. és 1560. évben.

Theodosianus; sajnálom, hogy napilapban irván róla, sem a tér, sem az általános viszonyok nem engedik, hogy ilyen szorosán tudományos munkával bővebben foglalkozzam. Pedig vannak benne részletek, melyek a szakembert még jobban érdeklik, mint a fentebb a vallási viszonyokra vonatkozó rendelkezések. Bozókny nyomról-nyomra, a magánjog valamennyi részénél kimutatja, mekkora befolyást gyakorolt a régi római intézményekre a kereszténység. Hogy egyebet ne említsünk, a családjogot teljesen újra szabályozta, az atya zsarnoki teljhatalma helyett a keresztény szeretetet tevén alapjaul. Ez nyilvánul a gyermekek, főleg pedig a nő helyzetének javulásában, a ki »habár erőre nézve gyengébb is a férfinál, fölülmítja őt hitével és szerelmével.«

Ismétlem, valóságos élvezet volna ezt a munkát terjedelmesebben ismertetni, ha tér volna rá. A helyett meg kell elégednem azzal, hogy rámutassak a benne rejlő alapos ismeretekre, a tárgy teljes feldolgozására, a magyaros, laikusnak is élvezetes előadásra s azt hiszem, akkor fölszemes minden bővebb ajánlás és ismertetés. A ki a tárgy iránt érdeklődik, az okvetlenül el fogja olvasni a kitérő munkát — s ez lesz annak legjobb ajánlása.

Kár azonban és a könyv használhatóságát nagyban megnehezíti egy részletes tárgymutató hiánya.

Kapható a terjedelmes kötet szerzőnél, 2 korona 40 fillérért. *Dr. K. A.*

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, csütörtökön délután tartja júniusi közgyűlését.

A tárgysorozat elég hosszú, de alig akad közte olyan, a mely nagyobb vitára szolgáltatna alkalmat.

A községi iskolák államosítása a legkívülőbb a 28 közül. A tanács javasolja, hogy a közgyűlés elvben mondja ki a községi iskolák államosítását s bizza meg a tanácsot, hogy az állammal a tárgyalásokat kezdje meg s annak idején jelentést tegyen.

A tárgysorozat különben a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1901. évi június hó 13-án, esetleg következő napjain mindenkor délután 3 órakor kezdődő s a városház tanácstermében tartandó ülésén a következő ügyek kerülnek tárgyalás alá:

1. Polgármester havi jelentése.
2. A közegészségügyi bizottságban üresekben levő két tagsági hely betöltése.
3. A községi iskolaszékekben megüresedett tagsági helynek választás útján való betöltése.
4. A tanács mint állandó választmány előterjesztése a város összes községi iskoláinak állami kezelésbe vételére vonatkozólag.
5. U. annak előterjesztése a kir. ítéltábla felszerelésére és butorziati berendezésére megtartott árlejtés eredményéről.
6. U. annak előterjesztése a Körözs folyóban építendő fenékgát és ezzel kapcsolatos munkálatokra megtartott árlejtés eredményéről.
7. U. annak előterjesztése a »Három rózsza« épületében a városligethez vezetöleg építendő bolt és lakóhelyiség bérletére megtartott árlejtés eredményéről.
8. U. annak jelentése az ugynevezett »Füzes szükség laktanya« eladására megtartott árverés eredményéről.
9. U. annak előterjesztése Moldoványi Iván által eladott terület megvétele ügyében.
10. U. annak előterjesztése Somogyi Károly

szinigazgató részére kiadott játszási engedély meghosszabbítása tárgyában.

11. U. annak javaslata özv. Serényi Gusztávnak halotti negyed megállapítása iránt beadott kérelme tárgyában.

12. A nyugdíjbizottság előterjesztése özv. Serényi Gusztávné özvegyi nyugdíja tárgyában.

13. Ugyanannak előterjesztése özv. Szolyák Sándornak végkielégítés iránt beadott kérelme tárgyában.

14. Ugyanannak előterjesztése Kohn Hermann nyugdíj ügyében.

15. Tanács mint állandó választmány javaslata Temesvár sz. kir. város á iratára vonatkozólag.

16. U. annak előterjesztése az amerikai szőlőtelep államsegélyének felemelésére intézendő felirat tárgyában.

17. Ugyanannak javaslata a vadászati jog bérbeadása tárgyában.

18. Boczonyi Sándor és Lázár Márton földbérlet átruházás iránti kérelme.

19. Madarász Arkus János és Bleyer Adolf földbérlet átruházás iránti kérelme.

20. A tanács a város világítási sodronyvezetékének a Máv. tulajdonát képező felső köréshidon leendő megerősítésére a Máv. igazgatóságával megkötött szerződést beterjeszti.

21. U. annak előterjesztése az úrszék és emésztő gödrök tisztítására Glück Mórral megkötött szerződés tárgyában.

22. U. az a házzámtáblák és utcajelző táblákra Pisztray és társa czéggel megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti.

23. U. az a Széchenyi szálló bérletére Schüch Józseffel megkötött szerződést beterjeszti.

24. Polgármester javaslata az esküdtek alaprajstroma ellen beadott felszólalások elbírálására kiküldött bizottságba 6 bizalmi férfi választása iránt.

25. A számonkérőszék jegyzőkönyve folyó évi hivatalvizsgálatokról.

26. Szűts Dezső II. aljegyző 6 heti,

27. Szűts Géza t. főszámvevő 4 heti,

28. Gesztési Ödön t. alszámvevő 1 havi szabadságidő engedélyezése iránt beadott kérelme.

Erről a törvényhatósági bizottság tisztelt tagjait azzal van szerencsém értesíteni, hogy a közgyűlés tárgysorozatába felvett tárgyakat a mai naptól kezdve a hivatalos órák alatt hivatali helyiségemben bárki megtekintheti.

Nagyvárad, 1901. június hó 11-én.

Rimler Károly,
polgármester-helyettes
főjegyző.

Gyilkossági kísérlet.

— Hatszor lőtt az ellenségére. —

Egy kétségbeesett szerencsétlen ember rémes gyilkossági kísérlete keltett tegnap nagy szenzációt városzerte.

A kora reggeli órákban már hire futott, hogy egy ember meglötte a Rhédey-kertben Spitzer Lajos kereskedőt. Annyiféleképen tárgyalták a dolgot, rémesnél-rémesebb alakban, pedig a merényletnek nem lesz Spitzer Lajosra komolyabb következménye, mivel rövid idő alatt sebeiből teljesen felépül.

A szerencsétlen embert a kétségbeesés hajtotta a véres eset elkövetésére. Allítása szerint ugyanis Spitzerék teljesen tönkre tették őt s most családjával együtt ki van téve a nyomornak. Mindenesetre elég tanúságul szolgálhat az eset arra nézve, hogy a kapzsiság által tönkre tett ember mire képes elkeseredettségében

A véres merényletről tudósítók a következőket írja:

Thodoroff Demeter bulgáriai születésű sütőiparos ezelőtt 2 és fél évvel telepedett le Budapesten s a Spitzer Lajos és Mór nagyvárad kereskedők Vörösmarty-utczán a 45. sz. házában kibérelte évi 6000 korona bérért 10 évre

a földszintes helyiségeket, hogy ott rendezze be sütődéjét.

A jómódu iparos 32,000 koronát fektetett az üzletébe s négy nagy sütő kemenczét állíttatott be.

A vállalkozás azonban nem sikerült; az üzlet rosszul ment, s előkerült a nélkülözések ideje. Az első időben pontosan fizette a házbért, de már a múlt év utolsó negyedéből 480 koronával és a folyó év első negyedére járó házbérrel adós maradt. Mivel tartozását nem tudta kifizetni, Spitzerék birói hatalmat vettek igénybe s ápril 12-én birói uton kidobták Thodoroffot és családját a lakásból.

Ez elkeserítette a családjáért aggódó szerencsétlen embert s elhatározta, hogy bosszút áll valamelyik Spitzeren, akik őket teljesen tönkretették.

Előbb öngyilkosságot akart elkövetni a fővárosban, de ezen szándékától elállott s nejét és gyermekét Budapesten hagyva, ezelőtt mintegy két héttel Nagyváradra jött, abból a célból, hogy Spitzert agyonlővi. Azóta kereste is erre az alkalmat, de az nem igen kínálkozott.

Tegnap reggel 6 óra tájban sétált a Rhédey-kert fasorában, midőn egy fordulónál megpillantotta Spitzer Lajost.

A nála levő töltött revolverből hatszor rálőtt Spitzerre, majd mikor látta, hogy az össze-rogyott bár, de sebei nem olyan súlyosak, hogy halált okozzanak, a revolver csövével ütött a fejére.

A közelből csakhamar elősietett két rendőr, akik Thodoroffot elfogták. Semmi ellenállást nem fejtett ki, csak azt sajnálta, hogy tönkretevője: Spitzer Lajos életben marad.

A rendőrök Spitzert beszállították a biharmegyei kórházba. A hat lövés közül három talált; egy a lábát, egy a lapoczkáját és egy a balkeze csuklóját érte. Az orvosok véleménye szerint egyik seb sem életveszélyes és pár hét alatt gyógyulnak.

Thodoroff, mikor a rendőrőrmester megvasalta, erősen zokogott s a családját emlegette, amelyet Spitzerék földönfutóvá tettek.

Thodoroffnak ugyanis 30,000 koronánál több pénze volt, s mind az üzletébe fektette s beépítette a Spitzerék házába. Most, hogy kidobták őket, mindenök odaveszett s a háztulajdonosoké maradt. Tehát ily nagy összeggel értékesebb most a Spitzerék háza.

Thodoroffot ma átkisérik a kir. ügyészséghez.

UJDONSAGOK

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Június 12. A Kath. Kör választmányi ülése d. u. 6 órakor.
Június 12. Keresk. érettek jünálisa a Püspök-Fürdőben.
Június 13. Városi közgyűlés.
Június 15. Katholikus kör jünálisa a Püspök-fürdőben.
Június 17. A biharmegyei nőegylet vál. ülése d. u. 5 órakor.

* **Fejedelmek találkozása.** Rómából táviratozzák: Hire jár, hogy a Vilmos császár szeptemberben Velenczébe utazik az ottani kiállítás megtekintésére. Ez alkalommal a német császár és az olasz király találkozni fognak egymással.

* **Kitüntetéses szigorlat.** Ifj. Szokoly Tamás tehetséges fiatal ügyvédjelölt a második jogtudományi szigorlatot Kolozsvárt kitüntetéssel letette.

Gallacz János † A magyar magasabb hivatalnokai karának gyásza van; Gallacz János kir. és miniszteri tanácsos, kerületi vízépítészeti felügyelő, tegnap kedden reggel hirtelen elhunyt Gyulán. Éppen Nagyváradra akart indulni, hogy részt vegyen a Berettyó vízszabályozó társaság mai közgyűlésén. Már a kocsis is elő állott, a melyen az állomásra akart hajtani, mikor hirtelen összeesett a derék férfiú pár perc múlva meghalt. Halála hírére a Berettyó és Körözs vízszabályozó társaság kitűzték a gyászlobogót s a temetésen képviseltetik magukat.

* **A párisi világkiállítás statisztikája.** A párisi világkiállítás igazgatósága most készült el annak a rengeteg anyagnak a földolgozásával, a melynek alapján a kiállításról szóló jelentést megszerkesztik. Mint érdekesebb adatokat közöljük a következőket: A világkiállításnak összesen 50 millió és 850.338 látogatója volt. Legtöbben léptek be a kiállítás területére október 7-én és november 4-ikén, az előbbi napon 602.046 volt a látogatók száma, míg november 4-én 551.867 vendége volt a kiállításnak. Naponta átlag 100.000 kocsis hajtott a kiállítást kapujához, a mozgó járdát hat és fél millió ember vette igénybe, a villamos vasutat pedig körülbelül két és fél millió. A látogatóktól elvesztett tárgyak száma közel 40.000-re ment, melyek közül mintegy 28.000 darabért senki sem jelentkezett.

* **Fele megbukott.** A *gyöngyösi* állami főgymnáziumban huszonhárom diákot bocsátottak a szóbeli érettségire, huszonhárom olyan diákot, aki a nyolczadik gymnázium utolsó vizsgájával, az osztályvizsgával már végzett, tehát számot adott arról, hogy a gymnázium megtanulni való anyaga a fejében van. Egyiknek persze több az anyagból, a másoknak kevesebb, de még a legkevesebbre is azt mondja a kvalifikáció, hogy: — elégséges. A huszonhárom diák közül aztán tizenegy elbukott az érettségén. Hárman véglegesen. Ezek ismétlők voltak. Az egyik annyira szívére vette a bukást, hogy indulatosan rákiabált *Pasteiner* Gyula egyetemi tanárra, a vizsgák kormánybiztosára s aztán összeesett s epileptikus rohamokban fetrengett a diákok és a tanárok csoportjában, míg el nem szállították. A városban egyebet se tárgyalnak mostanság, mint a tulságosan szigorú érettségi vizsgát s most már a diákok is elkecserepedve beszélnek arról az elbánásról, amiben részesültek. Van közöttük néhány, aki jó osztályzattal járta végig mind a nyolcz gymnáziumot s meglepetten hallgatták végig a tanulótársak, hogy ezek is elbuktak. A diákok lemondtak a közös vacsoráról, amit az érettségi utánra terveztek. Ha tizenegy pajtás szomorkodik, hát nem találták ilendőnek az ünneplést.

* **Hol üdüljenek gyermekeink?** Bizonyára alig van család, hol a nyaralás és üdülés kérdése jelenleg aktuális ne volna. Elérkezett az idő, a midőn az évi munkában kifáradt és elgyöngült szervezet egyrészt pihenést, másrészt új erőforrást igényel a jövő év munkájához. Mily nehezen oldható meg azonban a nyári üdülés kérdése akkor, a midőn a család különböző érdekei, tagjait más-más felé kényszerítik. Az ideges apa, az anya és gyermekek gyöngeségei különböző fűrdőhelyet igényelhetnek. Mily kívánatos ily esetben, ha gyermekeinket megbízható és alkalmas helyen kíséret nélkül is elhelyezhetjük. A gyöngye és vérszegény, a hurutokra hajlamos gyermekek, sőt gyengélkedő szülők is teljes üdülést és teljes erőgyűjtést fognak a tenger partján találni. *Szegő Kálmán* dr. abbáziai gyermek-szanatóriumában és vizgyógyintézetében a kellemes üdülés összes feltételei: árnyas kert, tengeri fűrdő közvetlen közelsége, magyar társaság stb. föltalálhatók és a gyermekek a leggondosabb ápolás mellett, kíséret nélkül is felvétetnek.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. *Takács Menyhért* jászói prépostnak, a kassai főgymnázium tanulója javára 500 (öt száz korona) tőkével tett alapítványáért, köszönetét nyilvánította.

* **A gyermekrablók.** Föltűnő és érdekes esetnek voltak szemtanúi a napokban a Doroszló mellett levő szentkútnál megtartott búcsúra összegyűlt ájtatos hívek. A vándorló koldusok ez alkalommal is nagyszámban jelentek meg a búcsuhelyen, köztük Czugunya Pál nevű nyomorék, a kinek négy nyomorék gyermek segédkezett az alamizsna gyűjtésben. A koldusok a búcsu után inni mentek és ez alkalommal többen a szemére hányták Czugunyának, hogy lopott gyermekekkel koldulhat. Erre azután Czugunya sem maradt adós, hanem ő is ráolvasott a többiekre, hogy ki honnan lopott gyermekeket. Ezt a beszélgetést az ott czirkáló csendőrjárőr is meghallotta és a koldusokat meg a gyermekeket is vallatóra fogta. Kitént, hogy nyolcz lopott gyermek volt a koldusoknál, kik valamennyit már megnyomorították. A gyermekek közül csak három tudta még megmondani családi nevét. Az egyik Csondor Mihály bükösdí, a másik Pecsénka András hidasi, a harmadik T kos Bálint iratosi szülők gyermekei. A csendőrség az egész koldusbandát a gyermekekkel együtt bekísérte a szolgabírószákhöz, hol a további nyomozást folytatják.

* **Szentesített törvények.** A hivatalos lap tegnapi száma közli az állami gyermek menhelyekről szóló 1901. VIII. és a fiúmei közepfokú közigazgatási hatóságról szóló 1901. IX. törvényzikk szentesítését.

* **Jókor kezdi.** Sulán Sándor bádigos inas még alig 14 éves de már is a lopásra adta magát. Bejárt egyes udvarokba s a vízvezetési csapokat lopkodta el. Tegnap a holdas templom udvarán csavarta le a vízvezetési csapot, de rajtavesztett s elfogták. Beismerte, hogy már több helyről lopott vízvezetési csapot.

* **A bolgár fejedelem házassága.** Többször beszéltek már, hogy Ferdinánd bolgár fejedelem megunta az özvegyi életet, melyet immár két év óta folytat és újra meg fog házasodni. Beszélték, hogy osztrák főhercegnőt keres, mesélték azt is, hogy Németországban keres magának hercegisasszonyt, de a hír mindig alaptalannak bizonyult. Most azonban egészen pozitív alakban jön jelentés a fejedelem házasságáról. Szófia tudósítók távirata szerint Ferdinánd fejedelem — miután kath. uralkodó családoknál hiába próbált szerencsét — egy balkáni hercegnőt vesz feleségül, Xéniát, a montenegrói fejedelem leányát aki az olasz király feleségének a huga. Eljegyzésük már legközelebb meg is lesz. Ferdinánd fejedelem tudvalevően februárban mult negyven esztendő, Xénia hercegnő pedig áprilisban töltötte be huszadik esztendejét.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Tegnap éjjel Goldstein Ferenc 15 éves kereskedő inas a Lüblé-gyár előtt egy bérkocsiba ült s alig mentek pár lépést, egy flobor pisztolyból mellbe lötte magát. A rendőrség bezsállította a kórházba. Sebe nem veszélyes, mert a golyó a bordáról lepattant. Az öngyilkosságot azért akarta a fiú elkövetni, mert a szülei megdorogták. Szüleinél ápolják.

* **Falkai Bécsben.** Örömmel vegyes izgalmat keltett tegnap hajnalban a rendőrségen a következő kis sürgöny:

Bécs, június 11.

Falkai posta-sikkasztót letartóztattuk. Éjjeli mulatóhelyen részegen elárulta magát.

A rendőrségen tanakodtak, vajjon ne küldjenek-e Bécsbe két postatisztet, a kik Falkait személyesen is ismerik és már a postaigazgatósággal is közölni akarták a meglepően kelle-

mes sürgöny tartalmát, a mikor feltűnt, hogy a sürgönyt a bécsi rendőrigazgatóság nem irta alá. Nosza menten fölszóltak telefonon Bécsbe. A bécsi rendőrségen még inkább elcsudálkoztak az eseten, mert ott meg éppen semmit sem tudtak a Falkai elfogatásáról. Nem is igaz a mit a sürgöny mond. Valami mulatós kompanya egyszerűen megréfélt a vele a bécsi és a budapesti rendőrséget. A sürgönyt magyarul adták fel és a bécsi táviró hivatalnok lekopogtatta a sürgönyt a nélkül, hogy megértette volna, hogy mit telegrafál. Amde az sem lehetetlen, hogy a sürgönybe belejászik Falkai is, a ki valamelyik régi barátjával adatta föl a sürgönyt, azért, hogy őt Bács felé keressék, a mikor esetleg már rég ki is kötött Görögországban, a melylyel Ausztria Magyarország tudvalevőleg nem kötött kiadási szerződést.

* **Rablógyilkosság áldozata.** A baranya-megyei Karád-pusztán, tegnap Borbély Sándor földbirtokost és ennek nejét meggyilkolták és kirabolták. A véres esetről az alábbi tudósítást kaptuk: Tegnap reggel már a hajnali órákban Borbély összes cselédsége kimentek, a mintegy negyedóránnyira fekvő földekre kukoriczát kapálni. Borbély maga is velük ment, de úgy fél 8 óra tájban már vissza tért a szállásra. Eppen reggelinél ült a feleségével, a mikor egy kocsis hajtattott be az udvarra, melyen négy idegen férfi ült. A négy ember leszállt a kocsirol s magukat tolnamegyei juhászoknak adván ki, azt kérdezték Borbélytól, van-e eladó gyapjuja. Borbély igennel válaszolt s bevezette az embereket kamarába, a hol a gyapju állott. Mialatt a gyapjut nézegették, három közül az egyik szüre alatt rejtegetett baltával hátulról oly erős csapást mért Borbély fejére, hogy az szó nélkül összeesett. Ezután bementek a szobába s ott Borbély feleségét is leütötték s azután föltörték a szekrényeket és ládákat s azokat kiürítették és megfosztották. Alig hogy kiértek a szállásról, egy lovascsendőr-őrjárat érkezett a szállásra s a mint ott szólnétek és az asszonyt véresen meglátták, rögtön az elhajtott kocsis után vágattak, melyet egy órai üldözés után sikerült is elfogni. A letartóztatott gyilkosok Hevér József, Csösz Mihály, Botos András és Buzi Imre tolnamegyei ismert betörők. Az elrabolt tárgyak mind megkerültek, a többi között 345 forint készpénz is, mit szintén Borbélytól vittek el. Borbély és felesége még éltek, mikor a gyilkosokat visszakísérték, de tegnap délután már mindketten meghaltak. Az esetről táviratilag értesítették a törvényszéket és a királyi ügyészséget.

* **A legkozmpolitább város.** Eddig azt hitték, hogy Páris a legkozmpolitább város, vagyis, hogy ott él a legtöbb idegen a város francia lakosságához viszonyítva. Ez azonban téves, mert a kozmpolitáság rekordja Bukarest, Románia fővárosát illeti meg. A legutolsó statisztika szerint Bukarestnek 282.011 lakója van. Ebből 186.623 román, 43.318 zsidó, 38.600 osztrák és magyar, 3968 albán, 2968 német, 2017 olasz, 1358 görög, 938 bolgár, 732 francia, 535 orosz, 245 török, 350 svájci, 91 angol, 70 lengyel, 50 belga, 22 hollandus, 6 japáni és 2 amerikai. Bukarest lakosságának több mint egy harmada idegenekből áll.

* **Talált és elveszett tárgyak.** Egy arany óralánc-vég, ékkövekkel találtatott. *Mendelényi* Béla rendőrfogalmazónál átvehető. — Elveszett egy fekete női óra, ezüst lánczczal és csecsebecsékkel. A megtaláló jutalmat kap.

ZENE ES MUVESZET.

Zenel'p. A magyar zenészek ujságának legujabb száma a következő tartalommal jelent meg: A zenészek kongresszusa. Végre! *Kövesy* Ferenczről. Levelezés. Hangversenyek. Tavaszodik, *Székely* Dávidról. Ujdonságok. Dalegyesületi hírek. Kritikai szemle. Külföldi hírek. Uj zeneművek. Két oldal német melléklet. Hirdetések.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet választm. ülése. A Bihar-megyei és nagyvárad Nőegylet választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi június hó 17-ik napján d. u. 5 órakor elnökő házában tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1901. évi június hó 11 napján. Özy. Bárá Gerliczy Félixné, elnök.

IRODALOM.

Deharbe - Tóthfalussy Róm. Kath. Káté negyedik teljesen átdolgozott kiadásban újból megjelent. — Jelen kiadás minden igénynek eleget tesz, amennyiben az iskolát tartva szem előtt, oly tankönyveket bocsátott szerző közkézre, melyet — a falusi népiskolát kivéve — minden más fiu- és leányiskolákban tankönyvül alkalmazni lehet. — A hítről szóló rész 8 iv, ára az első füzetnek 60 kr. — A parancsokról, erények- és a bűnökről szóló rész 6 iv, ára 50 kr. — A szentségekről szóló rész 5 és fél iv, ára 50 kr. — Az egésznek ára 1 frt 60 kr. E kiadás egyesíti az eddigi kiadások előnyeit, sz. beszédek készítésénél nagyon használható. Megrendelhető szerzőnél **Tóthfalussy** Dániel hittanár és hitelemzőnél, Szatmárt.

TANUGY.

Évzáró vizsgálat az olasz-i r. kath. fiúiskolában. Nagyvárad város községi fiúiskola negyedik és az ismétlő leányiskola osztályában az 1900—901. tanév végén a zárvizsgálatok a következő rendben fognak megtartani:

Június hó 17-én délelőtt 1/2 9 órától az újvárosi fiúiskola IV. osztályában.

Június hó 17-én délután 3 órától az újvárosi ismétlő leányiskolában.

Június hó 18-án délelőtt 1/2 9 órától az olasz-i fiúiskola IV. osztályában.

Június hó 18-án délután 3 órától az olasz-i ismétlő leányiskolában.

Június 19-én délelőtt 1/2 9 órától a váraljai fiúiskola IV. osztályában.

Június 19-én délután 3 órától a váraljai ismétlő leányiskolában,

mely vizsgálatokra a kiküldött bizottsági urakat, a szülőket és a tanügy barátait tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1901. évi június hó 12-én.

Stark Gyula,
vizsg. bizotts. elnök.

Évzáró vizsgák. A nagyvárad községi elemi iskolák kettős V. és VI. és vegyes osztályában az évzáró vizsgák a következő rendben fognak megtartani: 1. A váraljai leányiskola kettős V—VI. osztályában folyó hó 17. 2. A váraljai fiúiskola V-ik osztályában folyó hó 18-án. 3. Az olasz-i fiúiskola VI-ik osztályában folyó hó 19-én. 4. Az olasz-i fiúiskola V-ik osztályában folyó hó 20-án. 5. A csillagvárosi vegyes I—II. osztályában folyó hó 21-én. A vizsgálatok a jelzett napokon délelőtt fél kilenczkor fognak megkezdetni. Nagyvárad, 1901. június 11. *Gabriely* Lajos, t. b. elnök.

Katholikus paedagogia. *Gyürky* Odönek igazán hézagot pótló pompás folyóiratából most jelent meg az V. évfolyam 1. füzeté a következő tartalommal: A kereszti, *Zichy* János gróf beszéde 1901. febr. 23-án a magyar képviselőházban. Katholikus és protestáns tankönyveink, írta *Olasz* József dr. Újabb érvek a klasszikai nyelvek mellett, írta *Vetési* József dr. Nemzeti nevelésünk szempontjai, írta *Philippus*. Pauer Imre dr. materializmusa, írta *Agathon*. Egy állami középiskolából, írta *Emericus*. Ethikai nevelés, írta *Némedy* Antal. Irodalom. Vegyesek. Beküldött művek.

Pályázat. A hivatalos lap tegnapi száma közli a kassai kir. konviktusban megüresedett három Balassa Zsuzsánna-féle alapítványi hely betöltésének feltételeit. A kérvények a járszói préposthoz küldve, a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendők. Részletek a hivatalos lap tegnapi számában olvashatók.

Igazságszolgáltatás.

Takács Zoltán bandája.

— Főtárgyalás. —
II. nap.

Budapest, jun. 11.

A nagy pénzhamisítási bűnpör első napját teljesen a fővádlott, dr. **Takács** Zoltán kihallgatása foglalta le. Sőt még ma is őt vallatták a tárgyalás elején. **Lenk** Gyula táblai bíró pontban 9 órakor nyitotta meg az ülést s elsőnek Takács meg a védője, dr. **Vaisz** Sándor foglalták el a helyeiket.

Tegnap konstátálta a bíróság, hogy néhány vádlottnak nincs védője. Ezek részére a törvényszék védőtül ma ifj. dr. **Schulchof** Géza ügyvédet rendelte ki. Más változás a védők padján, hogy ma nem jött el a tárgyalásra **Eötvös** Károly, hanem maga helyett egyik adjunktusát, dr. **Szentpétery** Zoltánt küldötte el.

A tárgyalás iránt, noha éppenséggel nincsenek érdekes részletei, ma sem csappant az érdeklődés. Már korán reggela kíváncsiak egész serege lepte el a törvényszék folyosóját, de a nagy esküdtzéki terembe is csak kevesen juthattak be közülök. Mikor **Lenk** táblai bíró ma megnyitotta a tárgyalást, felhívta a vádlottakat, hogy a terem mellett levő helyiségekből ne távozzanak, mert arra az esetre, ha szükség lenne rájuk, minden pillanatban kéznél legyenek.

A tanúk kihallgatását valószínűleg csak holnapután kezdek meg. Ma dr. **Takács** Zoltán folytatódólagos kihallgatásával vette kezdetét a tárgyalás.

Takács vallomása.

A vádlottak közül csak **Takács** van benn a teremben s ott folytatja vallomását, a hol sárospataki időzéséről szolt. Odajött **Bálint** Ferenc is **Mező-Turrról** megtudni, mennyire haladtak a munkával, a melyet nemcsak **Oravetz** János, de ő is sürgetett. **Takács** ezután hivatkozik a jegyzeteire, a melyeket készített azért, hogy semmit ki ne feledjen. Es csakugyan a legnagyobb részletességgel mondja el a hamisítás előkészületeit, elsorolva a használt szereket is, melyek egy részét **Oravetz** vitte neki Patakra.

Lenk elnök: Mi igaz abban, hogy **Korik** házában is csináltak egy százast, a melyet azonban egy »hajtó« elvitt?

— Hallottam, hogy **Korik** házában csinált egy fényképet egy fényképezés.

— Mi az a »hajtó«?

— Csapó így nevezte azokat, akik a hamisításhoz szükséges pénzt adó embereket hajtottak fel.

— **Korik** ilyen volt?

— Én róla csak annyit tudok, hogy egy fényképezés dolgozott nála.

Előadta ezután **Takács**, mint készítették a hamis százások első példányait. Nehezen ment a bankóknak számokkal való állítása, mert ehhez való gép nem volt. Ugy segítettek aztán a dolgón, hogy **Takács** köre rajzolt néhány számot, a többiek pedig rányomták a hamisítványokra.

Élnök: Mi történt az elkészült bankókkal?

— Kiválogattuk a javát.

— És mennyit vitt el belőlük **Oravetz**?

— Nem tudom.

— És mi volt a cél ezekkel?

— Hogy **Oravetz** elviszi Szolnok mellé valakihez, a ki majd pénzt ad.

— Hát ön nem vett a bankókból magához?

— Ekkor még nem.

— De azt mondják igen.

— Csak mikor elutaztam Sárospatakról.

— Mivel távozott Szabótól ekkor Sárospatakról?

— Hogy majd kiutazom Németországba s visszajövök.

— Minek jön vissza?

— Heliogrammal folytatni a nyomást.

— Hogy vett ön aztán a hamis százásokból többet magához?

— A vasutnál **Szabó** elővette a hamisítványokat, a melyek egy zsebkezdőbe voltak bekötve. Ezekből ide adott nekem 3 példányt.

— És ön Budapestre utazott?

— Előbb **Oravetz** kérésére elmentem **Bálint** Ferenczhez, hogy ezt megnyugtassam. Azt mondtam neki, legyen nyugodt, **Oravetz** elmegy s majd szerez pénzt Szolnok körül.

— Hová tette ön a három százast?

— Egyet belőle **Kovács**nak adtam, a ki azóta felakasztotta magát. A másik két példányt meg az a **Mandl** József vette át, a ki nekem külföldi utamra pénzt ígért szerezni, de a ki e helyett azt tette, hogy följelentett.

— Összejöttek itt a fővárosban **Oravetz**-cel?

— Igen.

— Kapott itt tőle pénzt?

— Igen, 180 forintot.

— Abból a pénzből való volt az, a melyet **Oravetz** úgy szerzett, hogy eladott hat darab hamis bankót 400 forintért?

— Lehet.

Oravetz nem vall.

Ezzel **Takács** kihallgatását egyelőre befejezték és sorra került a másik vádlott, **Oravetz** János tiszaszelevényi földbirtokos. Szikár, magas termetű ember, hosszú szakállal. A külseje meglehetősen kopottas, a börtön levegője is megviselte. Azon kezdte a vallomását, hogy az egész vádról nem tud semmit.

— En csak pénzt adtam kölcsön **Takács**nak.

— Látja — figyelmezteti az elnök — maga csak ártani fog magának.

— Nem tudok én semmi pénzhamisításról.

— Hát **Takács**ot honnan ismeri?

— Bécsből.

— Hagyja ezt a mesét.

— De én onnan ismerem.

— Maga csak árt magának ezzel a hazugsággal, a melyet akkor fundáltak ki, a mikor **Takács** Zoltán a maga tanyájáról belovagolt **Kunszentmárton**ba s ott felismerte a járásorvos. Ekkor mondták, hogy ő dr. **Just**, a kinek bátyja bankhivatalnok Bécsben.

— Ha eddig valótlan mondott, hát remélte, hogy kiszabadul a börtönből. De most már csak jobb lenne, ha az igazat mondja.

— Nem mondhatok egyebet, Bécsben látam először — a marhavásáron.

— No jó. Aztán miről beszéltek?

— Hogy ő majd kölcsönt szerez nekem.

— Aztán leutazott a maga tanyájára?

— Igen.

— Várta maga a vonatnál?

— Igen.

— Hogy nézett ki **Takács**, mikor megjött?

— Nagy szakállal volt.

— No s nem tűnt föl magának, hogy a bécsi vendége álszakállal jön?

Oravetz hallgat.

— Látja, így jár, a ki hazudik. Mindig rajtakapják.

Beismeri ezután **Oravetz**, hogy **Takács** akkor egy másik férfi társaságában érkezett.

— Ki volt az? — vág közbe **Lenk** elnök hirtelen.

— **Csapó**, — felelt a meglepett vádlott.

— **Csapó**, látja. Aztán ki az a **Csapó**?

— En nem tudom.

— Nem tudja, hogy az egy híres pénzhamisító?

— Nem én!

Igy hazudozik **Oravetz** tovább, elmondta a többek közt, hogy noha 60.000 forintot érő in-

gatlana van, rosszak az anyagi viszonyai. Ezért kellett neki pénz kölcsön s ezért adott ő dr. Justnak, a mikor vendége volt, a költség megszerzéséhez 800 forintot?

Elnök: Utóbb nem kért magától?

— De Berlinből is sürgönyözött pénzzért.

— Es mennyit küldött neki?

— 600 forintot.

— Hát maga így küldi a pénzt annak, a kít csak egyszer látott, azt is Bécsben, a marhavásáron?

— Küldtem.

— Várjon csak: Milyen név volt a Berlinből jött sürgöny alatt?

— A három lovam neve. (Nagy derűtlenség.)

— Látja. Es milyen névre czimezte maga neki a pénzt?

— Gróf Torelli névre.

— No, ez mind mutatja, hogy nem volt ez tiszta dolog. De persze ezeket, mert itt vannak a bizonyítékok, nem tagadhatja. Nagyon rossz ember maga Oravetz!

A tárgyalás, mely öt-hat napon át fog tartani, folyik.

MULATSAG.

A kereskedelmi iskolások juniálisa.

A »Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola« érettségét tett ifjai az ifjúsági »Segélyző Egyesület« javára a Püspök-fürdőben ma este 8 órakor hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendeznek. Az előjelekből láthatólag fényesen fog sikerülni. Többek közt előadják »Nagyvárad szépe« társszerzőjének, Beer Bélának ezen alkalomra irt nagyhatású monológiát.

Az estély védnökői: dr. Gerő Sándorné, dr. Kovács S. Jánosné, Kunz Gusztávné és ifj. Moskovitz Mórné társaságok. Védnökök: dr. Hoványi Géza, dr. Kovács S. János és Kunz Gusztáv urak.

A műsor a következő:

1. Szimonetti: Madrigal, b) Rubinstein: Románéz. Hegedűn előadja Tom Béla, zongorán kíséri Vomácska József.
2. Költemények. Szavalja Szohner Olga, a Szigligeti-színház művésznője.
3. Dvorák A.: Trio Op. 21. Első hegedűn Tom Béla, cellón Szmazsenka Ernő, zongorán Vomácska József.
4. Drámai szavalt. Szav. Nyáray Antal, a Szigligeti-Színház tagja.
5. Dalok, éneki Ámon Margit, a Szigligeti-színház művésznője, zongorán kíséri Vomácska József.
6. Vigalmi bizottság. Monolog, irta Beer Béla. Előadja Kürti Margit k. a.
7. Énekes és secessiók komikai dalok. Előadja Nyáray Antal, a Szigligeti-színház tagja.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Mozgó fényképek.
Csütörtök: Madarász.

Baba. A Boszorkányvár helyett a Batát adták tegnap. A milyen hamar előrántották, olyan csekély számu volt a közönség is. Ásított az egész ház az ürességtől. A kik azonban ott voltak, azok sokat tapsoltak főleg Ámon Margitnak, ki a czimszerepben tünt ki ismét.

Műkedvelői szini előadás.

A nagyvárad i iparos ifjúsági egyesület már régebben elhatározta, hogy műkedvelői előadást rendez a Szigligeti-színházban, mely elé igen sok akadály gördült az engedély végett,

tudniillik már egyszer elutasította a tanács az iparos ifjak kérvényét azzal az indokolással, hogy javítások lesznek a színházban és ha engedélyt adnak a benne való játszásra, nem fog akkorra elkészülni a színház, a mikor a színészeknek szükaéges, de most már úgy áll a dolog, hogy a tanács valószínűleg meg adja az engedélyt, de nem azokra a napokra, a melyekre kérték, hanem június 22. és 23-ik napjaira, melyet az iparos ifjúság így is köszönettel fogad.

A színházban a *Firobugyelláris* című népszínművet adják elő, *Pintér Imre* a Szigligeti-színház rendezőjének rendezése mellett a így szép sikernek néznek elébe.

Pintér Imre az előadás előtt egy kis meglepetést tartogat a színházi közönségnek melyet most még nem árulunk el, majd csak később.

A darabban a következő szereplők vesznek részt:

Török Mihály — Tóth Lajos. Zsófi felesége — Fodor Erzsike. Kender Julis — Ercesey Mariska. Menczike — Kovács Etelka. Csillag Pál őrmester — Varga Gyula. Kapitány — Hajnal Gyula. Peták káplár — Kovács Mihály. Pennás Muki — Köffer Béla. Hájás Muki — Soós Lajos. Kósza Gyurka — Balogh Lajos. Süták Kata cigányasszony — Nagy Mariska.

Kisebb szerepekben Kelcz Róbert, Nagy Vilma, Kovács Gábor, Bereczky Irén, Szolnok István, Boros Giza, Bartha László, Thahó Sándor, Bereczky Béla vesznek részt.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a.

Irt: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

113.

Sohasem volt a nagy fátyolozott szemek kifejezése oly szép, mint most, midőn szelid intenzív tűz fényelt a hosszú fekete szempillák alul. Mint ott állt, festői kép volt. Nem ismerék szentet vagy mást, kihez hasonlíthatnám, mert éppen csak Sibilla volt. A képet leírhatom, a gondolatok kifejezésére, melyek átszillogtak, csak gyenge szavaim vannak.

Azt hitte, hogy a féket vesztett elemekben az élő Isten szava szól hozzám, a porszemhez. Nem tudta, de érezte, hogy szellemében az örökélet tudata ébred. Élete elvonult előtte. Minden, minden azon pillanatig, midőn viágosság lett belsejében s beszélnie kellett hogy:

— Az életre gondolni, élet!

Szólt a viharban:

— Ki az, ki a világot legyőzi, ha nem hiszi, hogy Jézus, Isten fia?

— Joachim, nincs égen és földön hatalom, mely bennünket elválaszt. Jézus él! — Mi benne élünk! Most tudom! Az utolsó ellenség a halál!

De ezt nem csak szavakkal mondta, melyek a légben elhangzanak — nyoma vesztetten most ezen órában megértette a nyelvet, mely övé: a zenét. Megértette önmagát, megértette tanulásának éveit, a forró kielégíthetetlen vágyat, mely sajnos az álutra vezette a czél helyett. A halálos kinban, mit átszenvedett, a vétekben, melyet meg kellett bánnia, Isten kezét ismerte fel, ki eddig vezette őt, hogy meghallja hívó szavát, mely így parancsolt neki:

— Alkoss nekem egy új éneket, mely hangosan beszéljen az élő Isten szolgálatában!

E dal töltötte el szívét. Tudta, hogy nagy és hatalmas lesz az. Nem mert tehetsége volt, hanem a mozgó erő nagyobb mint ő és kényszerítette magasra magasabba, hogy kifejezze, ami lelkében élt.

*

Az élet praktikus és anyagi oldala is követelte jogait. Szerencsére az öreg Hanna ezt a legbölcsebben intézte el.

Hanna a fenn említett vihart nem a hegytetőn, hanem az erdőszelvényben élte át, melyen a szél keresztül-kasul fútt. Tehát okadatolt, hogy az nap esténjén így szólt urrőjéhez:

— Grófnőnek nem sokára téli szállásról kell gondoskodni. Itt nem maradhatunk.

— Tehére vagyunk a családnak? kérdé ijedten Sibilla.

— Nem, sőt ellenkezőleg, nagyon hálásak a kisasszony nagylelkűségéért, mely felülhaladja igényeiket; de ha grófnő kegyeskednék közelébről megtekinteni az ablakokat, hogy egyetlen hibátlan tábla sincs benne, a fal repedezett, a kis kályha úgy füstölt, alig lehet befűteni. Hová menne hegedűjével, ha itt fenn keze a hidegtől megmerednék, míg lent az erdősz pipájától oly nagy a füst, hogy rágni lehet. Télen nem ühet nyolcz órát naponta a szabadban mint meleg nyári napon. Nem, kisasszony határozni a kell s azt hiszem itt az ideje, hogy Como-tói örökséget elfoglalja, mely tulajdona.

— Ah! Hanna, gondoltam már ehhez hasonlót, de oly jót tett a nyugalom. Nem tudok az erdei magánytól megválni. Apám hazájában most vihar zúg, hagyjuk lecsendesedni. Ha már majdnem harmincz évig távol voltam hazámtól, miért ne még egyig, midőn oly biztos főszkem van, mint ezen erdő?

— Lakást találunk, nyilvánítá Hanna. De mitgondol Grófnő, hogy itt semmi dolgunk sincs? Hosszabb időre csak nélkülözünk valamely hivatást.

— Hanna, ha megelégszel kisháztartásunk vezetésével, akkor ne törődj velem, nekem több dolgom van, mint hármikor.

Hanna meglepetve nézett reá.

— Oh! én Istenem! Kisasszony csak nem akar újra szerepet betanulni?

Mint a régi időben, Sibilla nevetett is sirt is. Karját Hanna nyaka körül fonta s oly sugárzó tekintettel nézett reá, hogy a jó lélek egészen elérzékenyült.

— Oh! Hanna nem egy szerepet, sokat akarok áttanulmányozni. De nem a színpadnak és színészeknek, hanem mindenkinek, ki elzengi mit ki kell, hogy fejezzék a zene hangjain. S ha emberi fül sem hallaná meg, meg kell alkotnom s ha első művem be lesz fejezve, egészen és teljesen akkor Como-tavához költözünk s öreg kastélyom orgonái dörögve hirdesse, hogy hajdani lakóinak igaz gyermeke vonult be apai örökébe.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Prágában.

Bécs, június 11. A Fremdenblatt írja: Körber miniszterelnököt, mint értesülünk, ő Felsége meghívta, hogy az udvari vonattal utazzék Prágába és a Hradsinba szálljon. A miniszterelnök tehát nem fog a két miniszterrel előre utazni, a mint tervezte. Hartel és Resek miniszterek szerdán reggel 8 órakor mennek Prágába, hogy ő Felségét a pályaudvaron üdvözljék és a hivatalos ünnepegekben részt vegyenek. (M. T. I.)

Magyar szintársulat Triesztben.

Trieszt, június 11. (Saj. tud. táv.) *Krecsányi* szintársulata megtartotta második előadását. A »Gésákat« adták; a jelenvoltak óriási lelkesedéssel tapsoltak, az énekszámokat meg kellett ismételni. Az olasz sajtó lelkesedéssel ír a magyar társulatról s azok tagjairól.

Zavarok Bulgáriában.

Szófia, június 11. (Saj. tud. táv.) A bolgár kormány súlyos pénzügyi zavarokkal küzd, a válság tetőpontját érte el. Az áltampénztárak üresek. Az állami tisztviselők fizetésének 20%-át levonják. Különben már hónapok óta nem fizetik a tisztviselőket

A delegációk bezárása.

Budapest, június 11. (Saj. tud. táv.) A magyar delegáció tegnap befejezte működését. Az utolsó ülésen gróf Szapáry Gyula elnököl. Kállay Béni közös pénzügyminiszter a császár parancsára megköszönte a delegációknak gyors működését. Szapáry Gyula gróf elnök megtartotta szokásos bezáró beszédét. Megköszönte a delegációk működését, mely iránt — ugymond — Magyarországon a legnagyobb bizalommal viseltetnek. — Az osztrák delegáció is befejezte működését.

A tartománygyűlések összehívása.

Bécs, június 11. A Wiener Zeitung császári nyílt parancsot közöl, a mely a tartománygyűléseket összehívja. (M. T. I.)

A bírók végküzdeme.

Brüsszel, június 11. (Saj. tud. táv.) Kelet-Transzváiban, Tattersalban a bíró vezérek gyűlést tartottak, melyen elhatározták, hogy utolsó csepp vérükig folytatni fogják a harcot s nem lépnek az angolokkal alkudozásba.

Frigyes főherceg vasművei.

Bécs, június 11. A reggeli lapok azzon hírét, hogy Frigyes főherceg vasműveit eladja a prágai vas-ipar és Alpin-montani részvénytársaságnak, hivatalosan megczáfolják. (M. T. I.)

A resiczai sztrájk.

Lugos, június 11. A resiczai sztrájk változatlanul komoly. Minden ellenkező híresztelés czélzatos koholmány. Tegnap [rendzavarás is volt, amennyiben délután a munkából hazatérő munkásokat tetteleg bántalmazták. A kirendelt katonaság tegnap éjjel 2 órakor érkezett Resiczára.

Resicza, június 11. A kirendelt katonaság és a sztrájkolók között összetűzés nem történt. Az erről szóló közlemény valótlan. Későn este a sztrájkolók az utcán bántalmazták a dolgozó munkásokat. Egy Stencz nevű munkást véresre dobáltak kövekkel, egy másikat pedig a szénszállító vonatba dobtak, úgy hogy a hátgerince összetört. (M. T. I.)

Edvárd király és Vámbéry.

London, június 11. Edvárd király ma délelőtt magánkihallgatáson fogadta Vámbéry Armint, az európai hírű tudóst. Az angol király barátságosan fogadta Vámbéryt és szívélyesen beszélgetett a tudóssal Magyarországot is közelebről érdeklő kérdésekről. A kihallgatás husz perczig tartott.

Waldensee utóda.

Berlin, június 11. Félhivatalosan közlik, hogy a hatalmak megállapodtak abban, hogy a Kinában lévő nemzetközi csapatok főparancsnokát az ottani tábornokok fogják megválasztani. A választás előreláthatólag egy francia tábornokra fog esni.

Uj választási törvény.

Belgrád, június 11. A szerb felsőház, a melyet a király az új alkotmány értelmében kinevezett, megváltoztatta a választási törvényt és lényegesen kiszélesítette. A király június

elsején (14-én) szentesíti a megváltoztatt törvényt. Az új választások még június vége előtt lesznek. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 284.

Nagyváradon, szerdán, 1901. június 12-én

Mozgó fényképek.

Bohózat.

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsölye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr. Támlaszék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vásár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap esütörtökön június 13-án

M a d a r á s z.

Operette.

KOZGAZDASAG.**Felhívás.***Biharmegye t. gazdaközönségéhez.*

Biharmegyében a munkásközvetítő intézmény már teljesen szervezve lett s így azt egyaránt igénybe veheti. Minélfogva felkérem a t. gazdaközönséget, hogy ha munkásra szüksége leend, hogy forduljon a községi munkásközvetítőhöz (község-házánál) akinél ha munkások jelentkeztek, azt tudomására fogja adni. A községi munkásközvetítő díjmentesen tartozik közvetíteni, míg idegen helyről közvetítésért, illetve megkereséseért 20 fillér irásdíjat, valamint a posta költséget a munkást kereső gazda megfizetni tartozik.

A községi munkásközvetítőket a más törvényhatóság területéről ajánkozó munkások számáról esetenként értesíteni fogom.

Sürgős esetekben kérem a munkást kereső gazdaközönséget közvetlenül hozzám fordulni.

Nagyvárad, 1901. június 10.

Weingärtner Andor,

törv. hatósági munkásközvetítő.

Kérelem.*Biharmegye községi munkásközvetítőihez.*

A munkás kereslet és kínálat ezen időszakban szokott legnagyobb mérvben jelentkezni s így a munkásközvetítők most tehetik a legnagyobb szolgálatot úgy a munkást kereső gazdáknak, mint a munkát kereső munkásoknak, minélfogva szükségét látom ez alkalommal is felkérni a t. községi munkásközvetítőket, miszerint a náluk bejelentett munkáskeresőkről és kínálatról az erre szolgáló levelezőlapokon minden kedden egy a földmívelésügyi miniszterium munkásügyi osztályát, valamint alólírottat értesíteni sziveskedjenek s egyálta-

lában a munkások közvetítése tárgyában a megküldött »Utmutató« szerint pontosan eljárni sziveskedjenek.

Ha netalán erre szolgáló nyomtatványaik már elfogytak volna, úgy arról haladéktalanul értesítsenek, hogy a szükséges nyomtatványokat megküldhessem.

Nagyvárad, 1901. június 10.

Weingärtner Andor,

törv. hatósági munkásközvetítő.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1901. június hó 11-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.80—14.—. Kétszeres buza 13.40—13.—. Rozs 13.60—13.20. Arpa 12.40—12.—. Zab 13.—.—12.70. Tengeri: 10.60.—10.20. Borsó 36.—. Lencse 42.—. Bab 15.60. Köleskása 25.—. Burgonya 5.—. 100 kiló lánliszt 26.—. zsemlyeliszt 25.50. fehérkenyér liszt 24.50, barnakenyér liszt 22.—. széna fuvarral 5.20, szalma 1.10 Szalonna 108.—, 6 kiló zsup-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —14. 1 köbm. bükkfa 6.30, tölgyfa 5.80, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.60, Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szapan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju, —.—. Egy hektoliter ó bor 66.—, új bor 54.—, méz 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 22.—. köles —.—, repce —.—, dió 54.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, ezalona 1.28, sertéshus —.96, juh-hus 68, veres hagyma 18, fog hagyma 50, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter. kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1901. június hó 11-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 670—730, egy pár másodrendű jármás ökör 560—650, egy pár harmadrendű jármás ökör 300—530, 1 drb fejős tehén 110—260. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 180—250. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 130—180, 2 drb. veres borju 18—42, 1 drb. fél éves borju 30—50, 1 drb egy éves borju 46—78, két éves borju 72—200. 1 drb hizott sertés 80—130, 3 pár fél éves 32—36, 1 pár egy éves sertés 38—60, 1 pár két éves sertés 64—146. 1 drb igás ló 160—260, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbor 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi június hó 11-ről. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 140 hltr, rozs 250 hltr, árpa 70 hkl. zab 140 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 240 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 80 drb, félhizott 135, sovány 220, süldő 378, malacz 400, hizott marha 18, jármás ökör 514, fejős tehén 290, borju 366, bivaly 12, juh és kecske 160, ló 537.

Reich Jenő és Társa**Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, június 11.

Buza októberre	—	—	—	—	8.22
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.87
Tengeri	—	—	—	—	5.43
Rozs okt.	—	—	—	—	6.90
Zab ápr.	—	—	—	—	6.18
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, június 11.

Osztrák hitel	—	—	—	—	684.—
Magyar hitel	—	—	—	—	687.50
Allamvasut	—	—	—	—	669.50
Rimamurányi	—	—	—	—	490.—
Magyar jelzalog	—	—	—	—	441.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. június 11-én.

Magyar aranyáradék 4%	118.—
Magyar koronajáradék	92 95
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	120 75
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92 80
Italmérségi jog megváltási kötvény	99 90
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	173 50
Tiszszabályozás szejedi sorsjegyek kölcsön	144 50
Osztrák járadék papírban	98 25
Osztrák járadék aranyban	97 80
Osztrák járadék ezüstben	117 60
Osztrák korona járadék	96.—
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16 70
Magyar hitelbankrészvény	683.—
Osztrák hitelintézet részvény	669 50
Párisi vista	95 80
20 frankos arany (Napoleon'or)	19 08
Németbirodalmi márka	117 45
London vista	240 15
20 márkás arany	23 51

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

1480/1901. tkv.

Árverési hirdetés.

A nagyváradai I. sz. káptalan végrehajtható-
nak Deák Mihály és neje *Fazekas Róza* tenkei
Iakos végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási
ügyében a kérelem következtében a végrehajtási
árverés 400 korona tőke követelés és ennek
1896. évi szeptember hó 15-ik napjától járó
6% kamatai, 61 korona 20 fillér már meg-
állapított, valamint jelenlegi 19 korona 30
fillér és a még felmerülendő költségeknek ki-
elégítése végett, az 1881. LX. t.-cz. 144. §-a
alján és a 146. § értelmében (a tenkei m.
kir. járásbíró) területén lévő, a tenkei 906.
tjkyben A I. 209 hrsz. alatt foglalt ingatlan
105. koronában, a kisházai 442. h. tjkyben A
+ 681/l. hrsz. alatt foglalt ingatlanra 96 ko-
ronában; végre a kisházai 442. h. tjkyben A
+ 681/a hrsz. alatt foglalt ingatlanra 108
koronában ezennel megállapított kikiáltási ár-
ban elrendeltetik, mely alkalommal az ingat-
lanok a kikiáltási áron alul is el fognak
adatni.

Az árverés megtartására határidőül az
1901. évi *Julius* hó 5-ik napjának délelőtti
9, illetve a délutáni 4 órája ezen kir. já-
rásbíró helyiségébe, illetve Kisháza község-
házához tüzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az in-
gatlannak becsárának 10%-át, vagyis 105 kor.
40 fillér; 9 kor. 60 fillér; 10 korona 80 fillért

készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42.
§-ában jelzett, árfolyammal számított és az
1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt m.
kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában
kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött
kezéhez letenni; avagy az 1881. LX. t.-cz.
180. §-a értelmében a bánatpénznek a bíró-
ságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabály-
szerű elismervényt átszolgáltatni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig:
az első 1/3 részlet az árverés napjától számított

15 nap; a második 1/3 részlet 30 nap és a
harmadik 1/3 részlet 45 nap alatt, minden
egyedül részlet után az árverés nap-
jától a fizetés napjáig 5% kamattal fize-
tendő.

Ezen árverési feltételek a hivatalos órák
alatt a telekkönyvi hatóságnál és Tenke köz-
ség előjáróságánál megtekinthetők.

Tenke, 1901. április hó 29-én.

Dr. Toperczer,
kir. járásbíró.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad – Püspök-fürdő – Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad . . . . . indul	730	950	—	—	435	—	858
Vásártér . . . . . >	722	946	*1133	235	427	648	850
V.-Velenceze . . . . . >	740	1000	1149	301	445	705	915
Rontó f . . . . . >	754	1014	1203	314	459	718	929
Püspök-fürdő . . . . . >	805	1025	1209	321	509	726	939
Félix-fürdő . . . . . érke.	817	1037	1220	332	521	737	951

Félix-fürdő – Püspök-fürdő – Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő . . . . . indul	820	1042	*1221	335	524	741	958
Püspök-fürdő . . . . . >	838	1100	1232	347	541	753	—
Rontó f . . . . . >	842	1104	1236	351	545	758	1000
V.-Velenceze . . . . . >	855	1117	1249	406	600	811	1013
Vásártér . . . . . >	905	1131	104	421	608	826	1026
Nagyvárad . . . . . érke.	911	1127	—	—	615	—	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Különös figyelembe!

A küszöbön levő lakás változások alkalmával az összes raktáron levő

butorszövetek, Creppek, dísz és butorpelüsök
árait tetemesen leszálítottuk,

mely körülményre az igen tisztelt vevő közönség szíves figyelmét felhívjuk.

Teljes tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA cég
Nagyvárad, Szent László-tér.

97-14-15

Huzás visszavonhatatlanul

1901. Junius 25-én.

Főnyeremény

30.000 korona
értékű

Concordia sorsjegyek
à 1 korona.

ajánlja:

KISS DÁVID főelárusító
Nagyváradon.